

Sljedećih šest poglavlja odnosi se na kabur-sko ispitivanje i patnju. Knjiga (odnosno, kako rekosmo, njezin prvi dio) završava s nastojanjem da se daju odgovori na pitanja gdje duše borave u periodu između smrti i Dana ustajanja, te raspravom o tome imaju li duše umrlih koristi od onoga šta za njih čine živi. To je tema o kojoj su se – u odnosu na tradicionalno poimanje islama u Bosni – pojavile dileme, s obzirom na to da je u posljednje vrijeme na našim prostorima prisutan i drukčiji, a ne samo hanefijski pristup tumačenju islama. Time knjiga samo dobija na aktualnosti, i to poslije šest i po stoljeća nakon što je napisana!

Knjiga o duši Ibn Kajima el-Dževzija se sasvim potvrđuje kao klasično djelo islamske misli. Klasična djela, naime, opstaju u vremenu time što potvrđuju svoju samjerljivost s njime, s vremenom! Takva je ova knjiga cjelokupnim sadržajem, a njezina osnovna tema o pitanju duše doimlje se toliko aktuelnom kao da je sada napisana. Možda i zato što nam je to pitanje uvijek na mislima, ali i zato što granice mogućnosti njegovog poimanja u međuvremenu uopće nisu pomjerane.

I, na kraju, pošto je riječ o vrlo zahtjevnom prevodilačkom projektu, neizostavno treba odati priznanje Mustafi Prljači na tome što se ikako usudio na ovaj poduhvat i na nju mu istrajao do kraja uspješno.

Isnam TALJIĆ

KNJIGA KOJA SE HOĆE ODUPRIJETI GUBLJENJU IDENTITETA RASE- LJENIH BOŠNJAKA

Nihad Krupić: *Ram za sliku moje Bosne*, pripovijetke, izdavač *Krup's Design*, Sarajevo-Vancouver, 2004.

Bosna je raseljena. I unutar njezinih krhkih granica, ali još više po državama rasutim po svijetu. U tom *bijelom svijetu* nastaje i književnost koja će postati nezaobilazna činjenica u ukupnom promišljanju bosanskohercegovačke i bošnjačke književnosti. Književni teoretičari će, i to u vrlo skoroj budućnosti, tjerani i kvalitetom i kvantitetom te književnosti, ali i samom njezinom datošću, nespornom činjenicom da kao takva postoji, odrediti i njezin terminološki izricaj. Hoće li je nazvati iseljeničkom, ili emigrantskom, ili bošnjačkom i bosanskohercegovačkom književnosti u dijaspori, ili će naći neki četvrti, peti, deseti (ne)prikladniji termin, uz to joj možda dodajući i uže teritorijalne odrednice država u kojima se te knjige ispisuju, to će se tek ispostaviti. I upravo objavljena knjiga Nihada Krupića *Ram za sliku moje Bosne* svjedoči da takva književnost ne samo da nastaje, nego da već postoji. Isto tako, mada samo naizgled u suprotnosti s prethodnom tvrdnjom, nema razloga da se ova knjiga ne ubroji u kanadsku ili sjevernoameričku književnost koju ispisuju doseljenici u tu državu i na taj kontinent.

Smatram da je Krupićeva knjiga pripovjedaka najbolja knjiga na našem jeziku nastala u Sjevernoj Americi. Time ne mislim na mnogobrojne knjige u domenu publicistike, dokumentaristike, memoaristike... koje su Bošnjaci i tamo napisali, posljednjih godina živeći izvan Bosne, a kojima se, naravno, ne treba odricati vrijednost i treba ih vrednovati unutar formi pisanja u kojima su realizirane. Mislim na književna djela, zrela i ozbiljna, koja nastaju izvan Bosne i koja literarno svjedoče uglavnom

o Bosni, njezinoj prošlosti, najčešće nedavnoj – o minuloj oružanoj agresiji na Bosnu i Hercegovinu 1992.-1995., stradanju i odbrani stare zemlje Bosne. Na izričitu želju autora, knjiga je objavljena i štampana u Bosni i Hercegovini. Kao takva, i kad je u pitanju književna produkcija u samoj Bosni i Hercegovini, predstavljat će izuzetno osvježeno, a neke od pripovijedaka, bez pretjerivanja, izuzetnih su dometa i zavrjeđuju uvrštavanje u izbore i panorame bh. i bošnjačke književnosti.

Nihad Krupić je rođen 1961. godine u Bosanskoj Dubici. Krajem novembra 1992. je sa porodicom protjeran iz toga grada. Od februara 1994. živi u Vancouveru, najvećem gradu zapadne kanadske provincije British Columbia. Tu sudjeluje u humanitarnom, kulturnom i sportskom organiziranju bošnjačke zajednice, ustanovljenju Kongresa Bošnjaka Sjeverne Amerike, piše scenarije i uređuje kulturno-umjetničke i vjerske programe širom Sjeverne Amerike, član je redakcije najposjećenije bošnjačke web-stranice Bosnjaci.net. Tekstove, eseje i kratke priče objavljuje u većini bosanskohercegovačkih novina u zemlji i inozemstvu, kao i na bh. Internet-stranicama, a knjiga *Ram za sliku moje Bosne* predstavlja izbor iz tog opusa.

Ovo je knjiga uspomene, bola i opomene. Putokaz opstanka. Njezin sadržaj i kvalitet je preporučuju i Bošnjacima koji su ostali u Bosni ili su se u nju vratili. I ovakvom se knjigom brani Bosna od zaborava i istina od laži, pa će i onima koji žive u Bosni biti uvjerljiva potvrda da Bosne ima više nego što mi mislimo da je ima i nego što je zaista ima.

Još je bitnije njezino značenje naspram čitalaca koji ne žive u Bosni, a čiji vrlo mogućí zaborav vodi drukčijem nestajanju, vodi bijeloj kugi, nestajanju u izobilju i bogatstvu tih zemalja u kojima žive. Ova knjiga ih suočava s vlastitim ogledalom vrlo moguće bošnjačke budućnosti u dijaspori. To je budućnost koja je počela. Asimiliranje je uzelo maha. I to već u prvoj generaciji (a u istoj su generaciji došle

dvije generacije, i roditelji i djeca; nerijetko i tri, a tamo se već rađaju i naša djeca). Prvo se počeo gubiti jezik (roditelji, u jurnjavi za neophodnom zaradom, u kući ne govore bosanski, nastojeći od djece naučiti koju riječ više novog jezika, tako da ta djeca već ne znaju čitati bosanski i sve slabije ga govore). Možda je i zato pripovijetka na kraju knjige Sloboda, pravda i demokratija, osim na bosanskom, objavljena i na engleskom, njemačkom i francuskom, ali će to imati i efekta da se drugima – potencijalnim čitaocima nebošnjacima – mogu dostojno prezentirati Bosna, Bošnjaci, islam i muslimani.

Uvjerljivije od ikakvih političkih traktata (koji će uslijediti iz Bosne kad se – kasno – uvidi da nestaje veza iseljene Bosne sa ovom Bosnom koja je ostala ovamo negdje u Evropi), ova knjiga opominje da nema nama života bez Bosne, ma kako se Bošnjacima zavodljivim činio život koji sada žive izvan Bosne. I da ta borba za suštinsko očuvanje Bosne u sebi treba odmah početi i istrajavati na njoj iz dana u dan. Bolje je to sebi danas priznati, nego sutra, jer bi se sve moglo pretvoriti u zlehudo zavaravanje.

Krupić nudi Bošnjaku samoosvješćenje i opominje ga na nepristajanje na zaborav. Snažno je perom zarezao u dubinu tijela i nutrinu bošnjačke duše, secirajući bošnjačko nacionalno biće i nudeći Bošnjacima izlaz iz bezizlaza. Berskrupulozno se razračunavajući sa mnogobrojnim bošnjačkim predrasudama, Nihadu Krupiću uspijeva i da u svojim pripovijetkama najumilnije voli Bosnu i Bošnjake, beskonačno, svim srcem, do te mjere da svoj narod ne bi ni pomislio zamijeniti nekim drugim. Krupić je na strani Bošnjaka onoliko koliko se samo može voljeti ono što je najdraže. I ta bi ljubav bila bezmjerna da autoru nije uspjelo uspostaviti neophodnu distancu (i spram samog sebe), tu krajnje neophodnu mjeru koja se zove odgovornost – i prema činu pisanja i prema vlastitom narodu i njegovoj Bosni.

Isnam TALJIĆ

m